

Pradžia>Pinigai ir piniginiai reikalavimai>Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse**Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse**

Kroatija

1 Kokių rūšių priemonių esama?

Vykdyto įstatymo (kroat. *Ovršni zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ir 73/17; toliau – OZ) trečiame skirsnyje Užtikrinimas išankstinėmis priemonėmis (kroat. *Osiguranje*) nurodytos šios priemonės:

- užtikrinimas privaloma tvarka nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą – 28 antraštė,
- teisminis ir notarinis užtikrinimas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę pagal šalių susitarimą – 29 antraštė,
- teisminis ir notarinis užtikrinimas perduodant daiktų nuosavybę ir perduodant teises – 30 antraštė,
- užtikrinimas išankstinio vykdymo būdu – 31 antraštė,
- užtikrinimas išankstinėmis priemonėmis – 32 antraštė,
- laikinosios apsaugos priemonės – 33 antraštė.

Remiantis OZ, apsaugos priemonėmis galima laikyti tik tas priemones, kurios taip apibrėžtos šiame arba kitame įstatyme. Apsaugos priemonių negalima taikyti daiktams ir teisėms, kurių atžvilgiu pagal OZ negalimas vykdymas, jeigu tame įstatyme nenumatyta kitaip.

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?**2.1 Procedūra**

Būdamas ilgalaikė privalomo reikalavimų užtikrinimo priemonė, OZ sudaro užtikrinimo sąlygas privaloma tvarka nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą ir kilnojamuosius daiktus (pvz., piniginius reikalavimus, pajamas – darbo užmokestį, pensiją ir kt., banko sąskaitą, vertybinius popierius, akcijas), taip pat perduodant daiktų nuosavybę ir kitas teises. Užtikrinimas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę gali būti savanoriškas arba privalomas, o užtikrinimas perduodant daiktų nuosavybę ir perduodant kitas teises gali būti tik savanoriškas, taikomas vykstant teismo arba notariniam procesui.

Kitos OZ reglamentuojamos priemonės yra užtikrinimas taikant išankstinį vykdymą, užtikrinimas išankstinėmis priemonėmis ir laikinosiomis apsaugos priemonėmis. Šias priemones privaloma tvarka gali skirti tik teismas vienos iš šalių prašymu arba *ex officio*.

Skirti ir įgyvendinti užtikrinimą yra kompetentingi savivaldybių teismai, išskyrus atvejus, kai pagal teisės aktus tai yra patikėta kuriam nors kitam teismui, o prekybos teismai yra kompetentingi skirti ir įgyvendinti užtikrinimą tais atvejais, kai jie yra kompetentingi skirti vykdymą.

Jurisdikcija skirti ir įgyvendinti užtikrinimą *ex officio* priklauso teismui, turinčiam jurisdikciją nuspręsti dėl užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus prašymo, jei įstatymuose nenumatyta kitaip.

Jurisdikcija nuspręsti dėl prašymų užtikrinti piniginius reikalavimus privaloma tvarka nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą priklauso teismui, vedančiam žemės registrą, kuriame turi būti padarytas įrašas, grindžiamas vykdytinu dokumentu, kuriuo nustatomas piniginis reikalavimas. Šios priemonės nustatymo tikslas – užtikrinti piniginių reikalavimų padaromu įrašu nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą. Įrašo apie kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę poveikis yra toks, kad šį nekilnojamąjį turtą galima išieškoti iš trečiųjų šalių, kurios jį vėliau įgyja.

Teismas gali nurodyti teisiniu būdu užtikrinti piniginių reikalavimų nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę, grindžiamą šalių tarpusavio susitarimu, jeigu tam tikrų daiktų atžvilgiu to prašo ir užtikrinimo priemonę turintis kreditorius, ir užtikrinto reikalavimo skolininkas. Teritorinė jurisdikcija spręsti dėl prašymų užtikrinti užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus piniginius reikalavimus perimant užtikrinto reikalavimo skolininko daiktus ir teises ir įgyvendinant užtikrinimo priemonę nustatoma tinkamai taikant OZ nuostatas dėl teismo teritorinės jurisdikcijos vykdymo procese, kuriuo siekiama pagal piniginius reikalavimus išieškoti atskirų rūšių daiktus, kurių atžvilgiu įmanomas vykdymas. Teismo posėdžio protokole užregistruojamas šalių susitarimas dėl reikalavimo buvimo ir jo termino suėjimo dienos, taip pat šalių susitarimas, kad šis reikalavimas būtų užtikrintas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę. Pasirašytas susitarimas turi teismo susitarimo galią.

Notarinis piniginių reikalavimų užtikrinimas šalių susitarimu nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę yra įmanomas pagal kreditoriaus ir skolininko susitarimą, sudarytą notarinio dokumentu arba privačiu legalizuotu turinio dokumentu, kuriame taip pat nurodytas skolininko sutikimas, kad būtų nustatyta kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į kurį nors jo daiktą.

Teisminis užtikrinimas perduodant daiktų nuosavybę ir kitas teises yra įmanomas pagal šalių susitarimą, kad į posėdžio protokolą būtų įtrauktas jų susitarimas dėl nuosavybės perdavimo (t. y. dėl užtikrinto reikalavimo skolininko kai kurių daiktų nuosavybės perdavimo užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui konkrečiam pastarojo piniginiam reikalavimui užtikrinti) ir dėl kai kurių užtikrinto reikalavimo skolininko teisių perdavimo (užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui tuo pačiu tikslu). Galima užtikrinti ir būsimus reikalavimus. Susitarimas turi teismo susitarimo galią. Teritorinė jurisdikcija spręsti dėl prašymų užtikrinti piniginius reikalavimus perduodant daiktų nuosavybę ir kitas teises nustatoma tinkamai taikant OZ nuostatas dėl teismo teritorinės jurisdikcijos vykdymo procese, kuriuo siekiama pagal piniginius reikalavimus išieškoti atskirų rūšių daiktus, kurių atžvilgiu įmanomas vykdymas.

Notarinis užtikrinimas perduodant daiktų nuosavybę ir kitas teises, t. y. perduodant akcijas, kapitalo dalis ar dalyvavimą valdyme, yra įmanomas pagal kreditoriaus ir skolininko susitarimą, sudarytą notarinio dokumento ar privataus legalizuoto turinio dokumento forma. Notaro leidimas atlikti atskirus užtikrinimo veiksmus nustatomas pagal registruotosios būstinės ir notarų teritorijų reglamentavimo taisykles.

Teritorinė jurisdikcija spręsti dėl prašymų skirti išankstinį vykdymą ir jį atlikti priklauso teismui, kuris būtų turėjęs vykdymo jurisdikciją pagal vykdomąjį dokumentą. Užtikrinimą išankstinio vykdymo būdu skiria ir atlieka teismas. Remdamasis civiliniame procese priimtu teismo sprendimu, teismas nurodo atlikti išankstinį vykdymą nepiniginiam reikalavimui, kurio negalima užtikrinti išankstiniu įrašymu į viešą registrą, užtikrinti, jeigu vykdymo teisę turintis kreditorius įrodo, jog tikėtina, kad atidėjus vykdymą iki teismo sprendimo teisinio įsigaliojimo vykdymas taps neįmanomas arba gerokai sudėtingesnis ir jeigu vykdymo teisę turintis kreditorius pateikia užstatą, skirtą žalai, kurią dėl tokio vykdymo gali patirti skolininkas, atlyginti.

Teritorinė jurisdikcija spręsti dėl prašymų skirti išankstines priemones ir jas įvykdyti priklauso teismui, kuris būtų turėjęs vykdymo jurisdikciją pagal vykdomąjį dokumentą, pagal kurį buvo skirtas užtikrinimas. Ar galima skirti išankstines priemones, nustatoma pagal tai, ar užtikrinimo priemonę turintis kreditorius įrodo, jog tikėtina rizika, kad be šių priemonių įvykdyti reikalavimą būtų neįmanoma arba gerokai sudėtingiau. Tam tikrais atvejais teismas išankstinę priemonę gali skirti su sąlyga, kad bus pateiktas užstatas, skirtas žalai, kurią užtikrinto reikalavimo skolininkas gali patirti dėl priemonės skyrimo, atlyginti. Pagrįstoje nutartyje, kuria skiriama išankstinė priemonė, turi būti nurodyta užtikrinamo reikalavimo vertė, įskaitant palūkanas ir išlaidas, priemonė reikalavimui užtikrinti ir laikas, kuriam ji skiriama (ne ilgiau kaip 15 dienų nuo vykdymo sąlygų įvykdymo).

Prieš pradėdant bylinėjimosi procesą arba bet kurį kitą teismo procesą dėl užtikrinamo reikalavimo, žinotina, kad teritorinė jurisdikcija spręsti dėl prašymų skirti laikinąsias apsaugos priemones priklauso teismui, kuris būtų turėjęs jurisdikciją spręsti dėl prašymų atlikti vykdymą. Teritorinė jurisdikcija įgyvendinti laikinąsias apsaugos priemones priklauso teismui, kuris būtų turėjęs jurisdikciją atlikti vykdymą. Prasidėjus procesui, jurisdikcija spręsti dėl prašymų skirti užtikrinimą laikinosiomis apsaugos priemonėmis priklauso teismui, kuriame buvo pradėtas procesas. Prašymą taip pat galima paduoti teismui, turinčiam teritorinę jurisdikciją atlikti vykdymą, jeigu tai pagrįsta atsižvelgiant į individualios bylos aplinkybes. Teismas, kuris būtų turėjęs jurisdikciją spręsti dėl prašymo dėl vykdymo pagal vykdomąjį dokumentą, išduotą administraciniame procese, taip pat turi jurisdikciją spręsti dėl prašymų skirti laikinąsias apsaugos priemones, kai toks procesas jau yra pasibaigęs. Laikinąsias apsaugos priemones teismas skiria remdamasis prašymu, pateiktu iki teismo ar administracinio proceso pradžios arba jo metu, taip pat procesui pasibaigus, kol bus iki galo atlikti vykdymo veiksmai. Nutartys dėl laikinųjų apsaugos priemonių turi vykdomojo rašto galią. Laikinių apsaugos priemonių rūšis priklauso nuo to, ar laikinąja apsaugos priemone užtikrinamas piniginis, ar nepiniginis reikalavimas. Priklausomai nuo bylos aplinkybių, teismas prireikus gali skirti keletą laikinųjų apsaugos priemonių.

Suvaržymai, teisės ar draudimai, susiję su kilnojamaisiais daiktais, kapitalo dalimis ar dalyvavimu valdyje, įrašomi remiantis teismo nutartimi, t. y. notarinis dokumentas arba privatus legalizuoto turinio dokumentas įtraukiamas į Finansų agentūroje laikomą Kreditorių reikalavimų, užtikrinamų teisminiu ir notariu būdu, registrą (Kreditorinio reikalavimo pirmumo teisių registrą, kroat. *Upisnik založnih prava*), kuris yra unikali įregistruotų suvaržymų, teisių ar draudimų duomenų bazė, o kreditorinio reikalavimo pirmumo teisės į nekilnojamąjį turtą ar jo nuosavybės pakeitimai registruojami juos įrašant į žemės registrus.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Kai teismas skiria užtikrinimą privaloma tvarka nustatydamas kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į nekilnojamąjį turtą, jis priima nutartį dėl prašymo užtikrinti piniginius reikalavimus pagal vykdomąjį dokumentą, kuriame buvo nurodyta patenkinti piniginių reikalavimų. Specialių užtikrinimo skyrimo reikalavimų nėra – teismas, remdamasis prašymu, skiria užtikrinimą ir įrašo užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į žemės registre įregistruotą nekilnojamąjį turtą, taip pat nurodo reikalavimo vykdytinumą. Jeigu užtikrinto reikalavimo skolininkas nėra įrašytas į žemės registrą kaip nekilnojamojo turto savininkas, užtikrinimo priemonę turintis kreditorius kartu su prašymu pateikia dokumentą, tinkamą užtikrinto reikalavimo skolininko nuosavybei įregistruoti.

Užtikrinimo priemonę turintis kreditorius ir užtikrinto reikalavimo skolininkas, siekdami užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus piniginių reikalavimų užtikrinti įregistruodami kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į tam tikrus užtikrinimo priemonės objektus, bendru sutarimu prašo teismo užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus naudai skirti ir atlikti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisės į užtikrinto reikalavimo skolininko nekilnojamąjį turtą, kilnojamosius daiktus, piniginių reikalavimų ir kitus užtikrinto reikalavimo skolininko daiktus ir teises registraciją arba jie gali tokį susitarimą įtvirtinti notariu dokumentu arba privačiu dokumentu, kuriame nurodomas skolininko pareiškimas, jog jis sutinka, kad būtų nustatyta kreditorinio reikalavimo pirmumo teisė į kurį nors jo daiktą. Pasirašytas teisminis įrašas, t. y. notarinis dokumentas arba privatus legalizuoto turinio dokumentas, taip pat turi teismo susitarimo galią prieš asmenį, kuris davė sutikimą, kad būtų nustatyta kreditorinio reikalavimo pirmumo teisė į jo daiktą arba teisę, ir remiantis šiais dokumentais, siekiant išieškoti užtikrinto reikalavimo sumą, tiesiogiai siūloma atlikti vykdymo veiksmus prieš asmenį, kurio daikto atžvilgiu buvo įregistruota kreditorinio reikalavimo pirmumo teisė reikalavimui užtikrinti.

Proceso šalys gali bendru sutarimu prašyti teismo skirti posėdį ir į šio posėdžio protokolą įtraukti jų susitarimą dėl užtikrinto reikalavimo skolininko kai kurių daiktų nuosavybės perdavimo užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui konkrečiam pastarojo piniginiam reikalavimui užtikrinti arba tuo tikslu kai kurias užtikrinto reikalavimo skolininko teises perduoti užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui. Galima užtikrinti ir būsimus reikalavimus. Toks susitarimas gali būti pasirašytas kaip notarinis dokumentas arba privatus legalizuoto turinio dokumentas. Susitarime turėtų būti išdėstyta nuostata dėl užtikrinto reikalavimo termino ir jo nustatymo būdo. Užtikrinto reikalavimo skolininkas taip pat gali būti asmuo, kurio atžvilgiu užtikrinimo priemonę turintis kreditorius neturi užtikrinto reikalavimo, t. y. trečioji šalis, sutinkanti su tokio reikalavimo užtikrinimu. Susitarimas taip pat gali būti taikomas nepiniginiams reikalavimams užtikrinti, tačiau tokiu atveju susitarime turi būti nurodyta piniginė reikalavimo vertė. Reikalavimas turėtų būti patikrintas arba jį turėtų būti įmanoma patikrinti. Į susitarimą gali būti įtrauktas užtikrinto reikalavimo skolininko pareiškimas, kuriuo užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui pagal posėdžio protokolą leidžiama tiesiogiai siekti išieškoti iš skolininko užtikrinimo objektą, kai sueina užtikrinto reikalavimo įvykdymo terminas. Posėdžio protokolais, kuriame išdėstytas toks pareiškimas, yra laikytinas vykdomuoju dokumentu. Kai susitarimu perduodama į žemės registrą įtraukto nekilnojamojo turto nuosavybė, šiame susitarime turėtų būti išdėstyta užtikrinto reikalavimo skolininko pareiškimas, jog jis sutinka, kad pagal susitarimą šį perdavimą būtų galima tiesiogiai įregistruoti žemės registre ir kad įrašymu į žemės registrą nekilnojamojo turto nuosavybė bus perduota užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui, įrašant pastabą, kad perdavimas atliktas siekiant užtikrinti konkretų užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus reikalavimą. Jeigu nenumatyta kitaip, užtikrinto reikalavimo skolininkui leidžiama toliau naudoti daiktą, kurio nuosavybė perduota užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui, t. y. naudotis užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui perduota teise, o užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui leidžiama perduoti jam perduotą turtą arba teisę, kai sueina jo reikalavimo įvykdymo terminas, arba suvaržyti nekilnojamąjį turtą hipoteka.

Užtikrinimą išankstinėmis priemonėmis galima skirti piniginiams reikalavimams užtikrinti, remiantis dar neįsigaliojusiu teismo ar administracinio organo sprendimu, kuris savo ruožtu yra pagrįstas teismui arba administraciniam organui pateiktu susitarimu, jeigu ten išdėstyto reikalavimo įvykdymo terminas dar nėra suėjęs, arba pagrįstas notaro sprendimu arba notariu dokumentu, jeigu ten išdėstyto reikalavimo įvykdymo terminas dar nėra suėjęs. Teismas, remdamasis šiais dokumentais, skiria išankstinę priemonę, jeigu užtikrinimo priemonę turintis kreditorius įrodo, jog tikėtina rizika, kad neužtikrinus reikalavimo jį įvykdyti būtų neįmanoma arba gerokai sudėtingiau. Rizika laikoma tikėtina, jeigu išankstinę priemonę siūloma skirti remiantis mokėjimo nurodymu arba vykdomuoju raštu, pagrįstu autentišku dokumentu, išduotu pagal valstybinį dokumentą arba notaro legalizuotą dokumentą, laiku užprotestuotą įsakomuoju vekseliu arba čekiu; baudžiamojoje byloje, kuriai gali būti skirtas pakartotinis bylos nagrinėjimas, priimta nutartimi dėl reikalavimo pagal nuosavybės teisę; sprendimu, kuris turi būti įvykdytas užsienyje; sprendimu, pagrįstu pripažintu faktu, dėl kurio paduotas apeliacinis skundas; susitarimu, kuris ginčijamas teisės aktuose numatytu būdu; notariu sprendimu ar dokumentu, jeigu nustatyto reikalavimo įvykdymo terminas dar nėra suėjęs ir reikalavimas ginčijamas teisės aktuose numatytu būdu. Teismas atmeta prašymą užtikrinti reikalavimą išankstine priemone, t. y. atšaukia tam tikrą išankstinę priemonę ir sustabdo procesą, jeigu užtikrinto reikalavimo skolininkas įrodo, jog tikėtina, kad rizikos nėra arba kad ji išnyko.

Užtikrinti reikalavimą laikinąja apsaugos priemone galima siūlyti iki teismo ar administracinio proceso pradžios arba jo metu, taip pat procesui pasibaigus, kol bus iki galo atlikti vykdymo veiksmai. Prašyme skirti laikinąją apsaugos priemonę užtikrinimo priemonę turintis kreditorius tiksliai nurodo reikalavimą, kurį jis nori užtikrinti, priemonės, kurios jis siekia, rūšį ir jos trukmę, o prireikus – ir priemonę užtikrinti privalomą laikinosios apsaugos priemonės vykdymą ir užtikrinimo objektą. Prašyme turi būti nurodyti faktai, kuriais grindžiamas prašymas skirti laikinąją apsaugos priemonę, ir pateikti įrodymai šioms teiginiamis pagrįsti. Jei įmanoma, užtikrinimo priemonę turintis kreditorius privalo šiuos įrodymus pridėti prie prašymo. Laikinoji apsaugos priemonė gali būti skiriama reikalavimams, kurių įvykdymo terminai nėra suėję, ir sąlyginiams reikalavimams užtikrinti, tačiau jos skirti neleidžiama, jeigu yra įvykdytos sąlygos skirti išankstinę priemonę, kuria būtų pasiektas toks pat užtikrinimo rezultatas. Laikinoji apsaugos priemonė piniginiam reikalavimui užtikrinti gali būti skiriama, jeigu užtikrinimo priemonę turintis kreditorius įrodo, jog tikėtina, kad reikalavimas egzistuoja, ir įrodo, jog tikėtina rizika, kad be šios priemonės užtikrinto reikalavimo skolininkas užkirs kelią išieškojimui pagal šį reikalavimą arba gerokai jį apsunkins perleisdamas savo turtą, jį paslėpdamas arba kaip nors kitaip juo disponuodamas. Užtikrinimo priemonę turintis kreditorius neprivalo įrodyti rizikos, jeigu jis įrodo, jog tikėtina, kad užtikrinto reikalavimo skolininkas dėl siūlomos priemonės patirs tik nereikšmingą žalą, ir laikoma, jog rizika yra įrodyta, jeigu reikalavimas turi būti vykdomas užsienyje. Siekiant užtikrinti nepiniginį

reikalavimą, laikinoji apsaugos priemonė gali būti skiriama, jeigu užtikrinimo priemonę turintis kreditorius įrodo, jog tikėtina, kad jo reikalavimas egzistuoja, ir įrodo, jog tikėtina rizika, kad be šios priemonės užtikrinto reikalavimo skolininkas užkirs kelią reikalavimo įvykdymui arba jį gerokai apsunkins, visų pirma pakeisdamas savo dabartinę padėtį, arba jeigu užtikrinimo priemonę turintis kreditorius įrodo, jog tikėtina, kad priemonė reikalinga siekiant užkirsti kelią smurtui arba neatitaisomos žalos atsiradimui. Be to, užtikrinimo priemonę turintis kreditorius neprivalo įrodyti rizikos buvimo, jeigu jis įrodo, jog tikėtina, kad užtikrinto reikalavimo skolininkas dėl siūlomos priemonės patirs tik nereikšmingą žalą, ir laikoma, jog rizika yra įrodyta, jeigu reikalavimas turi būti vykdomas užsienyje. Teismas gali skirti laikinąją apsaugos priemonę užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus siūlymu, net jeigu jis neįrodė tikėtino reikalavimo ir rizikos buvimo, jeigu jis anksčiau per teismo nustatytą laiką pateikė užstatą žalai, kurią užtikrinto reikalavimo skolininkas galėtų patirti skyrus ir įgyvendinus laikinąją apsaugos priemonę, atlyginti. Jeigu užtikrinimo priemonę turintis kreditorius per nustatytą laiką nepateikia užsato, teismas atmeta prašymą užtikrinti reikalavimą. Atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, teismas prireikus gali skirti keletą laikinųjų apsaugos priemonių; jeigu konkrečiu atveju įmanoma skirti keletą laikinųjų apsaugos priemonių, teismas skiria tą, kuri yra tinkamiausia reikalavimo užtikrinimo tikslui pasiekti (o jeigu jos visos yra vienodai tinkamos, teismas skiria tą, kuria mažiausiai apsunkinama užtikrinto reikalavimo skolininko padėtis).

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis

3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?

Užtikrinimo priemonių ir laikinųjų apsaugos priemonių dalykas gali būti bet kuris daiktas ar teisė, kuriuos užtikrinto reikalavimo skolininkas turi nuosavybės teise, pvz., nekilnojamoji turtas, kilnojamoji daiktai, piniginiai reikalavimai, pensijos, negalios išmokos, pinigai bankų sąskaitose ar taupomosiose sąskaitose ir kitos nuosavybės teisės, jeigu joms pagal teisės aktus netaikoma vykdymo išimtis ir jeigu teisiškai nėra apribota teisė išieškoti tam tikrų daiktų (pvz., apyvartoje nesančių daiktų, ūkininkų žemės ūkio sklypų ir ūkininkų pastatų tiek, kiek tai reikalinga artimiems šeimos nariams ir kitiems teisiškai išlaikomiems asmenims pragyventi, ir kt.).

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Nekilnojamojo turto užtikrinimas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę (nesvarbu, ar tai atlieka teismas, ar notaras, savanoriškai, ar privaloma tvarka), atliekamas įrašant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į žemės registrą, į kurį yra įtrauktas nekilnojamoji turtas.

Gavęs teisminę ir notarinę užtikrinimo priemonę, kuria perduodama daiktų nuosavybė ir perduodamos teisės, užtikrinimo priemonę turintis kreditorius tampa daikto arba teisės savininku, kai padaromas įrašas teisiškai privalomose viešosiose apskaitos knygose ar registruose. Užtikrinimo priemonę turintis kreditorius ir užtikrinto reikalavimo skolininkas, siekdami, kad užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus piniginis reikalavimas būtų užtikrintas nustatant kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į tam tikras užtikrinimo priemones, gali bendru sutarimu prašyti teismo užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus naudai skirti ir atlikti šias priemones:

1. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko nekilnojamoji turtą,
2. žemės registro teisme deponuoti šalių susitarimą dėl kreditorinio reikalavimo pirmumo teisės į žemės registruose neįregistruotą nekilnojamoji turtą nustatymo,
3. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko kilnojamuosius daiktus,
4. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko piniginį reikalavimą,
5. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko pajamų, gaunamų pagal darbo sutartį arba už tarnybą, dalį,
6. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į pensijos, negalios išmokos ar kompensacijos už prarastas pajamas dalį,
7. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko reikalavimą banko sąskaitos ar taupomosios sąskaitos atžvilgiu,
8. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į reikalavimą perduoti arba pristatyti daiktus arba perduoti nekilnojamoji turtą,
9. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į kitą turtą ar daiktines teises,
10. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į akcijų sertifikatus ir kitus vertybinius popierius ir juos pristatyti saugojimui,
11. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į akcijas, kurių akcijų sertifikatai nėra išduoti, ir į įmonių kapitalo dalis ir dalyvavimą jų valdyje,
12. įregistruoti depozitoriumo įmonėje (kroat. *Depozitno društvo*) laikomus vertybinius popierius.

Užtikrinimas išankstinio vykdymo būdu: Kai siekiama užtikrinti nepiniginio reikalavimo, kurio negalima užtikrinti sąlyginio įregistravimu valstybinėje apskaitos knygoje, įvykdymą, teismas, remdamasis civiliniame procese priimtu sprendimu, gali skirti išankstinį vykdymą.

Užtikrinimas išankstinėmis priemonėmis: teismas gali skirti šias išankstines priemones:

1. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko nekilnojamoji turtą arba į įregistruotą teisę, susijusią su nekilnojamoju turtu,
2. žemės registro teisme deponuoti šalių susitarimą dėl kreditorinio reikalavimo pirmumo teisės į žemės registruose neįregistruotą nekilnojamoji turtą nustatymo,
3. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko kilnojamuosius daiktus,
4. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko piniginį reikalavimą,
5. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko pajamų, gaunamų pagal darbo sutartį arba už tarnybą, dalį,
6. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į pensijos, negalios išmokos ar kompensacijos už prarastas pajamas dalį,
7. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinto reikalavimo skolininko reikalavimą banko sąskaitos ar taupomosios sąskaitos atžvilgiu,
8. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į reikalavimą perduoti arba pristatyti daiktus arba perduoti nekilnojamoji turtą,
9. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į kitą turtą ar daiktines teises,
10. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į akcijų sertifikatus ir kitus vertybinius popierius ir juos pristatyti saugojimui,
11. įregistruoti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į akcijas, kurių akcijų sertifikatai nėra išduoti, ir į įmonių kapitalo dalis ir dalyvavimą jų valdyje,
12. įregistruoti depozitoriumo įmonėje (kroat. *Depozitno društvo*) laikomus vertybinius popierius,
13. uždrausti bankui iš užtikrinto reikalavimo skolininko ar trečiosios šalies sąskaitos išmokėti sumą, kuriai skirta išankstinė priemonė.

Naudodamasis išankstine priemone, užtikrinimo priemonę turintis kreditorius gali gauti kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę į užtikrinimo objektą. Tais atvejais, kai buvo uždrausta išmokėti tam tikrą banke esančių užtikrinto reikalavimo skolininko lėšų sumą, ta suma negali būti pervedama iš sąskaitos, kol galioja draudimas, išskyrus atvejį, kai ji pervedama mokėjimui pagal užtikrintą reikalavimą atlikti.

Laikinosios apsaugos priemonės

– Siekiant užtikrinti piniginį reikalavimą, gali būti skirta bet kuri priemonė, kuria pasiekiamas toks tikslas, o konkrečiai – šios priemonės:

1. užtikrinto reikalavimo skolininkui uždrausti perleisti arba suvaržyti kilnojamuosius daiktus, areštuoti šiuos daiktus ir patikėti juos saugoti užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui arba trečiajai šaliai;
2. areštuoti pinigus, vertybinius popierius ir panašias priemones ir juos deponuoti teisme arba pas notarą;
3. užtikrinto reikalavimo skolininkui uždrausti perleisti nekilnojamoji turtą arba jo naudai užregistruotas daiktines (*in rem*) teises į nekilnojamoji turtą, į žemės registrą įrašant pastabą apie šį draudimą;

4. užtikrinto reikalavimo skolininko skolininkui uždrausti savanoriškai įvykdyti savo prievolę užtikrinto reikalavimo skolininkui ir užtikrinto reikalavimo skolininkui uždrausti gauti šios prievolės įvykdymą, t. y. netekti savo reikalavimų;
5. nurodyti bankui iš užtikrinto reikalavimo skolininko sąskaitos užtikrinto reikalavimo skolininkui arba jo prašymu – trečiajai šaliai nesumokėti sumos, kuriai skirta laikinoji apsaugos priemonė.
– Siekiant užtikrinti nepiniginį reikalavimą, gali būti skirta bet kuri priemonė, kuria pasiekiamas tokio užtikrinimo tikslas, o konkrečiai – šios priemonės:
 1. uždrausti perleisti ir suvaržyti kilnojamuosius daiktus, dėl kurių pateiktas reikalavimas, juos areštuoti ir patikėti juos saugoti užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui arba trečiajai šaliai;
 2. uždrausti perleisti ir suvaržyti akcijas, kapitalo dalis arba dalyvavimą valdyme, dėl kurių pateiktas reikalavimas, įrašant pastabą apie draudimą į akcijų registrą, o prireikus – ir į teismo posėdžio protokolą; uždrausti naudotis teisėmis, kurias suteikia šios akcijos ar kapitalo dalys; patikėti akcijas, kapitalo dalis ar dalyvavimą valdyme administruoti trečiajai šaliai; įsteigti įmonėje laikinąją valdybą;
 3. uždrausti perleisti ir suvaržyti kitas teises, dėl kurių pateiktas reikalavimas, ir patikėti jas administruoti trečiajai šaliai;
 4. uždrausti perleisti ir suvaržyti nekilnojamąjį turtą, dėl kurio pateiktas reikalavimas, arba daiktines (*in rem*) teises į nekilnojamąjį turtą, dėl kurio pateiktas reikalavimas, į žemės registrą įrašant pastabą apie minėtą draudimą; areštuoti nekilnojamąjį turtą ir patikėti jį užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui arba trečiajai šaliai saugoti;
 5. užtikrinto reikalavimo skolininko skolininkui uždrausti perleisti užtikrinto reikalavimo skolininkui daiktą, perduoti teisę ar įvykdyti bet kurią kitą nepiniginę prievolę, dėl kurios pateiktas reikalavimas;
 6. užtikrinto reikalavimo skolininkui uždrausti atlikti bet kokius veiksmus, kuriais galėtų būti padaryta žala užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui, ir uždrausti atlikti bet kokius daiktų, dėl kurių pateiktas reikalavimas, pakeitimus;
 7. nurodyti užtikrinto reikalavimo skolininkui atlikti tam tikrus veiksmus, reikalingus kilnojamiesiems daiktams ar nekilnojamajam turtui išsaugoti;
 8. leisti užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui pasilikti savo laikomus užtikrinto reikalavimo skolininko daiktus, su kuriais yra susijęs reikalavimas, kol bus išspręsta byla;
 9. leisti užtikrinimo priemonę turinčiam kreditoriui vienam arba pagal įgaliojimą atlikti tam tikrus veiksmus arba gauti tam tikrus daiktus, ypač siekiant atkurti ankstesnę reikalų padėtį;
 10. laikinai grąžinti darbuotoją į darbą; sumokėti kompensaciją vykstant darbo ginčui, jeigu tai reikalinga darbuotojui ir asmenims, kuriuos jis privalo išlaikyti pagal teisės aktus, išlaikyti.

3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?

Teisminis ir notarinis užtikrinimas nustačius kreditorinio reikalavimo pirmumo teisę arba perdavus daiktų nuosavybę ir teises paprastai galioja tol, kol galutinai baigiamas procesas.

Nutartyje, kuria skiriama išankstinė priemonė, turi būti nurodyta užtikrinamo reikalavimo vertė, įskaitant palūkanas ir išlaidas, priemonė reikalavimui užtikrinti ir laikas, kuriam ji skiriama. Laikas, kuriam skiriama išankstinė priemonė, negali būti ilgesnis nei 15 dienų nuo sąlygų, kurioms atsiradus pradėdamas vykdydamas, atsiradimo. Jeigu minėtas laikas praeina anksčiau, negu sprendimas, kurio pagrindu buvo skirta išankstinė priemonė, tampa vykdytinu, teismas užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus pasiūlymu, pateiktu teismui iki laikotarpio, kuriam skirta išankstinė priemonė, pabaigos, pratęsia šį laikotarpį, jeigu nepakito aplinkybės, kuriomis ši priemonė buvo skirta.

Nutartyje, kuria skiriama laikinoji apsaugos priemonė, taip pat apibrėžiama šios priemonės trukmė ir jeigu priemonė skiriama iki ieškinio pateikimo arba kokio nors kito proceso pradėjimo, joje taip pat apibrėžiamas laikotarpis, per kurį užtikrinimo priemonę turintis kreditorius privalo pateikti ieškinį, t. y. prašymą pradėti kitą procesą, kad priemonė būtų pagrįsta. Užtikrinimo priemonę turinčio kreditoriaus siūlymu teismas pratęsia laikinosios apsaugos priemonės galiojimo trukmę, jeigu nepakito aplinkybės, kuriomis priemonė buvo skirta.

4 Ar yra galimybė priemonę apskusti?

Pirmąją instanciją priimtą nutartį galima apskusti apeliacine tvarka per aštuonias dienas nuo pirmosios instancijos nutarties įteikimo dienos, jeigu OZ nenumatyta kitaip. Paprastai pateikus apeliacinį skundą nutarties vykdymas neatidedamas. Dėl apeliacinio skundo sprendžia apeliacinis teismas.

Apeliacinis skundas, kuriuo apskundžiama nutartis, priimta pagal prašymą skirti laikinąją apsaugos priemonę, priešingai proceso šaliai atsiliepimui pareikšti nesiunčiamas, apeliacinis teismas nutartį dėl apeliacinio skundo priima per trisdešimt dienų nuo jo gavimo.

Notarinio dokumento arba privataus legalizuoto turinio dokumento apskusti teismine tvarka negalima, tačiau skolininkas notarinį užtikrinimą gali užprotestuoti specialioje byloje, kurioje jis užginčija susitarimus. Trečiosios šalys notarinį užtikrinimą gali užprotestuoti per teismo procesą, vadovaudamosi taisyklėmis, taikomomis teismo užtikrinimo užprotestavimui.

Užtikrinimo procese priimtą nutartį galima peržiūrėti tik tuo atveju, jeigu antrąją instanciją priimta nutartis priklauso nuo to, kaip išsprendžiamas materialinės teisės ar procesinis klausimas, svarbus vienodam teisės taikymui ir visų proceso šalių lygybei užtikrinti, kaip nurodyta bylos nagrinėjimo taisyklėse. Iš naujo nagrinėti bylos neleidžiama, o atkurti ankstesnę padėtį leidžiama tik remiantis tuo, kad buvo praleistas apeliacinių skundų pateikimo ar užprotestavimo terminas.

Paskutinis naujinimas: 25/09/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.